

پای صحبت امیر اسفندیاری، سخنگوی هیأت انتخاب فیلم ایرانی برای اسکار

قرار نیست هر سال برنده اسکار باشیم

موضوع را طرح کرد؟
نه بحث من این است این موضوع را درباره چه فیلمی طرح کرده است.

آقای پژمانفر نامه‌ای خطاب به وزیر ارشاد ارسال کرد که در آن نامه، این موضوع را مطرح کرد که البته مصدق نبود و موضوع به‌طور کلی بیان شده بود.
ببینید، این موضوع کلی است و حتی ممکن است گمان کنند که خیلی از فیلم‌ها تولید مشترک بوده که نبوده است؛ مثلاً من می‌گویم فیلم «سی‌وا» تولید مشترک ایران و ارمنستان است. یا «جنجال در عروسی» تولید مشترک ایران و فرانسه است. اینها فیلم‌های خوبی است و همه سازوکارهای درست و دقیقی برای تولید داشته است.

بعد از این همه بحث احتمالاً حالا وقت طرح این سوال است که جایگاه سینمای ایران را در دنیا، به‌عنوان کسی که در حوزه بین‌الملل سینما کار می‌کنید، جایگاه مناسبی ارزیابی می‌کنید؟
بله، من نه تنها این جایگاه را خوب بلکه عالی می‌دانم. ببینید سینمای جمهوری اسلامی ایران سه دهه است که مورد توجه دنیا است و در صدر فهرست اخبار دنیای هنری قرار دارد و هیچ کشوری نتوانسته در حوزه بین‌المللی این قدر موفق داشته باشد.

شما در جشنواره فجر هم چهار دوره جزو هیأت انتخاب بودید.

من الان هم در جشنواره فجر فعالیت دارم و در بخش بین‌الملل جشنواره حاضر. قبلاً این بخش همراه جشنواره بود که حالا جدا شده است. ما در این زمینه فعالیت‌های زیادی در این بخش داشتیم و مثلاً یکی از کارهای مان تأسیس بازار فیلم بود.

بحث بازار فیلم به وجود آمد. این سوال خود به خود مطرح می‌شود که بازار فیلم چطور پیش رفت. اصلاً ما توانستیم این موضوع را خوب پیش ببریم و استقبالی از آن شد و توانست به مسیری تبدیل شود که بتوانیم از طریق آن تولیداتمان را به دنیا معرفی کنیم؟

من پیشنهاد می‌کنم در این جلسه فقط بحث اسکار را مورد توجه قرار دهیم که حواشی و حرف و حدیث‌ها درباره آن زیاد بوده است. بخش بین‌الملل جشنواره فجر سر فصل جدایی است که موضوعات خیلی زیادی را در بر می‌گیرد و این طور بحث اتری می‌ماند.

بنابراین برای جمع‌بندی نکات مهمی که در سولات ما وجود نداشت اما به نظر خودتان باید در تکمیل موضوع توضیح داده شود را بفرمایید.

موضوع این است دوستانی که می‌خواهند اظهار نظر کنند که در هر دوره چرا این فیلم انتخاب شد و چرا آن فیلم دیگر نه، باید توجه داشته باشیم. درباره هر فیلم دیگر هم می‌توان این طور برخورد کرد. به‌هرحال ما یک هیأت انتخابی داریم که اگر به همه جوانب آن توجه کنید، می‌بینید این هیأت انتخاب آدم‌های خیره سینما بوده‌اند و دغدغه سینما را هم بسیار زیاد داشته‌اند. بررسی دقیقی کرده‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند. کسانی که وقتی فیلمی معرفی می‌شود و اگر آن فیلم جزو فهرست نهایی نباشد، نقدهایی را مطرح می‌کنند، باید بگویند توقعشان چیست. آیا توقعشان این است که هر سال اسکار بگیریم، چنین چیزی امکان دارد؟ آیا این امکان برای هیچ کشور دیگری وجود دارد؟ به‌هرحال ما در یک رقابت شرکت می‌کنیم، مگر می‌شود ما هر دوره‌ای که شرکت می‌کنیم، پیروز میدان باشیم. تأکید می‌کنم هیأت انتخاب همیشه تمام تلاش خودش را می‌کند که فیلمی را بفرستد که نسبت به فیلم‌های دیگر امتیاز بیشتری داشته باشد.

آیا کارگردان یا تهیه‌کننده به هیأت انتخاب می‌توانند وارد مذاکره و رایزنی شوند؟ دلیل این سوال این است که چندی پیش با یکی از اهالی سینما صحبت می‌کردم؛ او گفت ما فلان فیلم را نگه داشته‌ایم و اگر آن نگه‌داشته‌ایم تا بتوانیم در اسکار سال آینده نماینده ایران باشیم. این تقریباً مشخص است یعنی چه قبول دارد؟

به نظر من اینها فقط یک سری صحبت است. هیچ جایگاه و پایه مستندی ندارد چون اصلاً معلوم نیست سال آینده هیأت انتخاب چه ترکیبی داشته باشد یا فیلم‌ها چه فیلم‌هایی باشد. مگر چنین چیزی قابل تضمین است، البته ممکن است فردی خودش این تصمیم را بگیرد که به عمد فیلمش را اگر آن بکند و چنین چیزی در ذهن داشته باشد، اما این ربطی به هیأت انتخاب ندارد.

چرا گفته می‌شود چاره دیگری نداشت؟ شما بروید رسانه‌های همان زمان را بررسی کنید. صحبت این بود که باید فلان فیلم یا نه، آن فیلم دیگر انتخاب شود و هیأت انتخاب هم می‌توانست آنها را انتخاب کند. هیأت انتخاب به راحتی می‌توانست فیلم دیگری را انتخاب کند. چون هیأت انتخاب کارش را با بررسی کامل انجام می‌دهد و حتی مواردی را در نظر می‌گیرد که ممکن است بسیاری از این دوستان که بحث‌هایی را مطرح می‌کنند هم توجه نداشته باشند. چون وقتی من برخی از این بحث‌ها را می‌بینم واقعا به موضوع اشاره ندارند و نمی‌دانند که چه چیزهایی مهم است و چه پارامترهایی می‌تواند موفقیت یک فیلم را تضمین کند که البته هیچ چیز تضمینی نیست.

بحث دیگری که در میان برخی از اهالی سینما مطرح می‌شود، این است که می‌گویند معمولاً فیلم‌هایی که فارابی خودش در تولید آنها نقش داشته، می‌توان نتیجه گرفت که توفیقی کسب نخواهند کرد به این دلیل که خروجی فارابی تعریف خاص خودش را دارد. این گروه معتقدند معمولاً پخش‌کننده‌های خصوصی در اسکار موفق‌ترند چون شیوه‌هایی برای رایزنی دارند و فارابی فاقد این رایزنی‌هاست.

من نمی‌دانم چرا چنین حرفی زده می‌شود. رایزنی و ارتباطات هست و اتفاقات خیلی درستی هم می‌افتد. خیلی از کشورها هستند که فیلم معرفی کرده‌اند و فیلم‌هایشان در خیلی از سال‌ها رد شده است؛ مثلاً ایتالیا فیلم معرفی کرده و از همان ابتدا فیلمش مورد قبول واقع نشده است. بنابراین این هیأت انتخاب با سازوکار و ارتباطی که دارد، به‌نوعی عمل کرده که تا به حال یک‌بار هم فیلمش رد نشده است. بنابراین باید خودمان را با دیگران مقایسه کنیم و متأسفانه برخی از این دوستان نمی‌دانند. این گروه تاریخ فیلم و سینمای کشورهای دیگر در معرفی به اسکار را نمی‌دانند و این که چه پرسوهای در معرفی فیلم‌ها طی شده را هم در نظر نمی‌گیرند. بعد در همین دوره ببینید فیلم‌هایی که معرفی شده‌اند و موفق هم نبوده‌اند چه پخش‌کننده‌هایی داشته‌اند. میشل هاینکه یا آنشکا هولاند که خدمتتان گفتم، فیلم‌هایشان را کمپانی‌های بسیار قدرتمند پخش کرده‌اند. فارابی (یا همان FTF) یک برند کاملاً شناخته‌شده بین‌المللی است و نام دوستان خوبی در حوزه بین‌المللی دارد. به همین دلیل برخی از این حرف‌هایی که می‌شنویم خیلی جالب است. این دوستان اگر حرفی می‌زنند باید حرف‌هایشان مستند به موارد مشخصی باشد، همین‌طور که آدم حرف نمی‌زند.

درست همین جا نقدی که درباره فارابی طرح شده را یادآوری می‌کنم که به یاد دارم اهل سینما می‌گفتند فارابی حتی نتوانست برای فیلم خودش، محمد رسول‌الله، ساخته مجید مجیدی، یک اکران در کشورهای عربی مثل عربستان بگیرد. گفته می‌شد که در موضوعی به این اهمیت یعنی اکران خارجی که بسیار مهم است فارابی نتوانسته موفق عمل کند.
مگر فرض محمدر رسول‌الله دست فارابی بود. این هم از جمله مواردی است که دوستان اطلاع ندارند و درباره‌اش حرف می‌زنند. نه پخش داخلی فارابی به این بنیاد ربط داشت و نه پخش بین‌المللی‌اش. با این حال ایمن فیلم، فیلم خوبی بود و یک خاطر مثبتی مثل ترکیه هم خوب دیده شد و البته به دلیل مشکلاتی که وجود داشت در عربستان و قطر اکران نشد چون آنها مسائل سیاسی هم دارند و همه چیز فرهنگی نیست و این موضوعات که طرح شده و سوال کردید معمولاً براساس اطلاعات ناقص مطرح می‌شود. این اطلاعات کاملاً ناقص است.

شما در واحد تولید مشترک فارابی بودید. در این زمینه اقدامات چطور بوده است؟
به نظر من اقدامات خوبی در این زمینه انجام شده است و همین فیلم «سی‌وا» که از طرف ارمنستان به اسکار معرفی شد، از تولیدات مشترک بود.

چندی پیش همین تولیدات مشترک بحث‌هایی را به وجود آورد. اگر خاطر تان باشد یکی از نواب رئیس در کمیسیون فرهنگی، بحثی را درباره این تولیدات کرد که باید ضابطه داشته باشد و... می‌گفتند این تولیدات آسیب‌های فرهنگی دارد. شما با دوستان در کمیسیون فرهنگی مجلس صحبت کرده‌اید؟

قطعا صحبت‌ها از طریق سازمان سینمایی انجام می‌شود و تعاملاتی که باید در آن سطح وجود داشته باشد، وجود دارد. ولی واقعا نمی‌دانم کدام تولید بی‌ضابطه بوده است. خاطر تان هست که آقای پژمانفر هفته پیش این

اتفاقاتی که در کشورهای دیگر افتاده است. انتخاب هر کدام از این فیلم‌ها، توسط یک هیأت انتخاب بوده که همه آنها همین سازوکار را داشته‌اند و این هیأت‌ها، بهترین‌ها را در ظرفی که داشته‌اند، قرار داده‌اند و به این گزینه‌ها رسیده‌اند. به هر حال این که ما توقع داشته باشیم هر سال اسکار دریافت کنیم به‌طور طبیعی. این توقع، توقع معقولی نیست و چنین امکانی برای هیچ کشوری وجود ندارد. شما همین امسال فیلم‌هایی که از کشورهای مختلف معرفی شده بود را ببینید و مقایسه کنید که مثلاً میشل هاینکه، فیلم داشت که جزو این ۹ فیلم نبودند. خانم آنشکا هولاند فیلم داشت که آن هم جزو این فیلم‌ها نبود. در این میان، فیلم‌های دیگری هم بود که بسیاری فکر می‌کردند حتماً جزو انتخاب‌های اسکار خواهد بود اما هیچ کدام از آنها در لیست ۹ تایی وجود نداشت.

مثلاً همین فیلمی که خانم «انجلینا جولی»، از کامیوج ساخته بود؛ فیلم «آنها ابتدا پدرم را کشتند». خوب دیدم که هیچ کدام از این فیلم‌ها در لیست اسکار وجود نداشت، بنابراین سوال من این است چرا ما هر سال توقع داریم که اسکار دریافت کنیم؟ این توقع، توقع درستی نیست هر چند هیأت انتخاب تمام تلاشش این است که فیلمی را انتخاب کند که مطابق شرایط هر سال بهترین امکان را برای موفقیت داشته باشد. ما نتوانیم نه‌اینها از ظرف موجود سینمای ایران در هر سال است و خارج از آن نمی‌توانیم انتخاب دیگری داشته باشیم.

این توقع، توقع پدی نیست، هست؟
اگر قرار باشد که ما توقع داشته باشیم هر سال، اسکار را در بخش فیلم‌های خارجی به خانه بیاوریم به‌تبع، باید توقع داشته باشیم در هر دوره جام جهانی فوتبال هم برنده این جام باشیم و این واقعا امکان ندارد. ما در این زمینه باید بیاییم و موفقیت کشورهای دیگر را در نظر بگیریم و مقایسه کنیم و فیلم‌های خودمان را هم با فیلم‌های موجود هر سال دنیا مقایسه کنیم. همین فیلم «ضربان در دقیقه» از فرانسه، چهار جایزه فقط از جشنواره کن گرفته بود. برگزیده انجمن منتقدان نیویورک و لس‌آنجلس بود و همه فکر می‌کردند قطعاً این فیلم جزو انتخاب‌های اسکار است. دیدم که این فیلم هم جزو انتخاب‌ها نبود. من به دوستانی که تحلیل‌های انتقادی دارند، پیشنهاد می‌کنم با هیأت انتخاب اسکار صحبت کنند که چرا اصلاً نفس را انتخاب کرده‌ایم. می‌خواهم بگویم دقت زیادی شد و هر سال هم همین دقت انجام می‌شود.

همین انتقادهایی که درباره «نفس» وجود دارد، درباره انتخاب قبلی که مربوط به فیلم آقای مجیدی است هم، وجود داشت و بحث این بود که آن هم انتخاب خوبی برای اسکار نبوده است.
چرا باید این نقد وجود داشته باشد؟ مگر مجیدی یک‌بار در اسکار نامزد دریافت جایزه نشده بود.

برای بچه‌های آسمان...
بله درست است. او یک‌بار نامزد جایزه اسکار شده بود و حتی اگر سال قبل از آن هم فیلمش معرفی می‌شد، می‌توانست جایزه را بگیرد. چرا این انتخاب غلطی بود؟

ببینید بحث این است که در اسکار معیارهایی وجود دارد یا نه؟ حتی پیش‌فرض‌هایی دارند و برخی می‌گویند انتخاب‌هایی مثل فیلم آقای مجیدی یا حتی «نفس»، از قبل مشخص است که توفیقی کسب نخواهند کرد. حالا فارغ از اینها، سوال این است که آیا شما نمی‌پذیرید که معیار یا پیش‌فرض برای دادن جایزه در اسکار وجود دارد؟

قطعا هیأت انتخاب، تمام معیارها و امتیازات لازم را در نظر می‌گیرد و در این مورد هم در نظر گرفته است یا در انتخاب فیلم آقای مجیدی این معیارها را در نظر گرفته است. پارامترهای بسیار وسیعی را برای انتخاب در نظر می‌گیرد که عرض کردم. یکی این است که فیلم پخش‌کننده داشته باشد و حتماً دیده شود. کاری که هیأت انتخاب می‌کند این است که فیلمی را انتخاب کند که امکان دیده شدن نسبت به فیلم‌های دیگر را بیشتر داشته باشد و مضاف بر آن امکان برنده شدن را هم داشته باشد. سئال قبل که هیأت انتخاب فیلم فروشنده را انتخاب کرد و ترکیب دیگری هم داشت، بسیاری از همین دوستان صدایشان درآمده بود که این چه انتخابی است، طبیعتاً این فیلم جایزه نخواهد گرفت چون فرهادی یک‌بار جایزه گرفته و کلی استدلال کردند. وقتی هم جایزه گرفت ساکت شدند و دیگر حرفی نزدند!

وقتی «جدایی» و «فروشنده» جایزه گرفتند، تحلیل این بود که این فیلم‌ها خودشان را بر هیأت انتخاب تحمیل کردند و در اصل چاره دیگری برای هیأت انتخاب باقی نگذاشته بود، والا انتخاب آنها چیز دیگری بود. شما این بحث را قبول دارید؟

اسکار به‌عنوان فیلم‌های اکران شده پذیرفته می‌شود مشروط به این که اکران، اکران تجاری باشد. یعنی این که به قصد فروش بلیت باشد. مجموعه چنین شرایطی است که لیست اولیه فیلم‌ها را ما تکمیل می‌کنم و اگر اشکالی در بین نباشد، همیشه یک فهرست رسمی از اداره نظارت و ارزشیابی سازمان سینمایی وزارت ارشاد، در زمانی که کمیته دارد نامزدها را بررسی می‌کند، درباره فیلم‌هایی که اکران شده یا خواهد شد، ارسال می‌کند. ما در کمیته این فیلم‌ها را بررسی می‌کنیم که برای امسال، صدوسه یا چهار فیلم بود. جالب این است که هیأت انتخاب در تعامل بنیاد سینمایی فارابی، خانه سینما و سازمان سینمایی تشکیل می‌شود که همه سینماگران شناخته‌شده ما هستند که هر کدام تخصص‌های مختلفی دارند.

روند انتخاب چطور است؟
این هیأت تمام فیلم‌هایی که در لیست مورد نظر وجود دارد را می‌بیند و درباره هر کدام صحبت می‌کند و بحث‌های کارشناسی انجام می‌دهد. امسال هم وقت برای فیلم‌های متعددی مطرح بود و باید بین آنها مقایسه انجام می‌شد، وقت خوبی گذاشتند. نهایتاً یک فهرست ۱۰ تایی از این جلسات کارشناسی بیرون آمد و از این میان هم به فیلم نفس رسیدیم.

چرا نفس را انتخاب کردید؟
واقعیت این است که در میان این فیلم‌ها، فیلم نفس شرایط بهتری را داشت.

یعنی تمام آن شرایطی که گفتید را داشت؟
ما تمام سعی‌مان این است که به کیفیت فیلم توجه کنیم تا نهایتاً فیلمی که معرفی می‌شود، نماینده خوبی برای کشورمان باشد. این فیلم حتماً باید پخش‌کننده بین‌المللی می‌داشت تا می‌توانست اتفاقات خوبی برایش در آمریکا بیفتد. ما مجموعه‌ای از امتیازات را برای یک فیلم در نظر می‌گیریم.

خب این شرایط به عقیده برخی درست نبوده که نهایتاً نفس نتوانست موفقیت کسب کند و در میان ۹ فیلم ابتدایی که اسکار در بخش خارجی اعلام کرد، قرار گیرد. شما با این برداشت موافقت می‌کنید؟

ببینید! وقتی این فیلم در بین فهرست ۹ تایی اسکار قرار نگرفت، برخی شروع کردند به آرایه تحلیل‌هایی که به نظر من، برداشت‌شان غلط بود. بیاید سینمای کشورهای دیگر را هم مقایسه کنیم. همه می‌دانیم که سینمای برخی از کشورها سال‌های سال در این عرصه فعالیت می‌کنند. سینمای کشورهای که هر ساله تولیدات بسیار زیادی را دارند، در نظر بگیریم. مثلاً هند، سالانه هزار فیلم تولید می‌کند و بسیاری از این کشورها، در مدت زمان سال‌های طولانی‌تری که فیلم به اسکار معرفی کردند، یک‌بار هم نتوانسته‌اند این جایزه را کسب کنند اما ما ۲۳ دوره است که بعد از انقلاب به اسکار فیلم معرفی می‌کنیم و در این مدت سه‌بار فیلم‌هایمان کاندیدا شده و حاصل اینها دو جایزه اسکار بوده است. خب این را مقایسه کنید با

حمیدرضا عظیمی | داستان معرفی فیلم‌های ایرانی در دوره‌های مختلف به جشنواره‌های خارجی، داستان گاهی حاشیه‌ساز دارد. برخی از جشنواره‌ها که علی‌الظاهر خودشان فیلم‌هایی را دعوت می‌کنند، اختلافی به وجود نمی‌آورد اما مهمترین بحث مربوط به جایزه اسکار است که هیأتی مانند هیأت انتخاب جشنواره فیلم فجر دارد و لیستی از فیلم‌هایی که ویژگی‌هایی را دارند، مورد بحث قرار می‌دهند و در نهایت یک فیلم به‌عنوان نماینده ایران در اسکار هر ساله به آکادمی معرفی می‌شود. این فیلم‌ها در نخستین گام باید اکران داخلی و خارجی داشته باشند. باید پخش‌کننده آمریکایی داشته باشند که هم فیلم را در آمریکا اکران کند و هم توانایی مالی ارسال ۶ هزار نسخه از فیلم را برای اعضای آکادمی داشته باشد. این اول ماجراست و بعد از این احتمالاً فیلم باید ویژگی‌های دیگر هم داشته باشد که در رقابت با سایر فیلم‌ها از کشورهای دیگر (در بخش فیلم غیرانگلیسی) کم نیاید. سال‌های مختلف فیلم‌هایی به نمایندگی از ایران به اسکار گسیل شده و در طی این سال‌ها اصغر فرهادی دوبار توانسته اسکار را برای سینمای ایران به ارمغان بیاورد. با این حال همیشه انتخاب نماینده ایران در اسکار، با نقدهایی همراه بوده است، حتی وقتی فیلم گذشته اصغر فرهادی انتخاب شد، برخی این انتقاد را به هیأت انتخاب نماینده ایران در اسکار وارد دانستند که چطور این فیلم را انتخاب کرده‌اند که احتمال موفقیت ندارد، اما بعد که فیلم توفیقاتی کسب کرد، همه گفتند: به‌به! عجب انتخابی!

امسال هم نفس به انتخاب هیأت مذکور روانه اسکار شد. نفس به اسکار رفت اما نتوانست توفیقی کسب کند و همین عامل باعث شد نقد‌های پیشین تقویت شود و شدت بگیرد. چندی پیش کتابون شهبازی از پخش‌کنندگان ایرانی در گفت‌وگو با «شهرود» از آنچه در زمینه معرفی فیلم‌های ایرانی به اسکار گذشته حرف زد و حالا امیر اسفندیاری عضو هیأت انتخاب نماینده ایران در اسکار با «شهرود» به گفت‌وگو نشست و از چندچون این موضوع و نقد‌هایی که بر انتخاب این دوره وارد است، صحبت کرده است. مشروح پرسش‌های «شهرود» و پاسخ‌های اسفندیاری در ادامه آمده است:

امسال در سینمای ایران به هر ترتیبی، فیلم نفس به‌عنوان نماینده ایران در اسکار انتخاب شد. در این میان برخی به این انتخاب نقد داشتند و می‌گفتند سینمای ایران در حال حاضر آن قدر تجربه دارد که بداند چه فیلمی را معرفی کند که بتواند نتیجه بگیرد. تحلیل این گروه این بود که شاید می‌شود فیلم دیگری را معرفی می‌کردیم تا نتیجه عاید شود. شما با این نقد چطور برخورد می‌کنید؟

دوستانی که این صحبت‌ها را انجام می‌دهند یا توجه به فیلم‌هایی که امسال تولید شده ندارند یا قوانین اسکار را در نظر نمی‌گیرند.

بیشتر توضیح می‌دهید؟
ببینید! ما هر سال یک ظرف مشخصی داریم. ظرفمان فیلم‌هایی است که از نهم مهرماه هر سال تا نهم مهرماه سال بعد اکران می‌شود. این فیلم‌ها از نظر

